

DE NIEUWE DOKTER.

I.

et gansche kleine stadje was er vol van. In alle kringen, hoog en laag, werd er over gepraat: er zou zich een nieuwe, jonge dokter komen vestigen. „t Moet een erge fijne zijn,” beweerde men in 't ééne huis. „t Is gelukkig een dokter, die God vreest,” beweerde men in 't andere.

Een eind buiten het stadje lag een schoon landgoed, niet lang geleden aangekocht door een schatrijk geworden fabrikant, die zijn zaak aan zijn zoons had overgedaan, en nu rustig de rest zijns levens, ver van stadsgedruisch en arbeid en zorgen, buiten wilde doorbrengen. „Stadwijk” had hij het landgoed genoemd. Hij was herwaarts overgekomen met zijn vrouw en zijn eenige dochter, Anna geheten. Het huis toonde van buiten en van binnen de welvaart der bewoners. Kostbare schilderijen sierden de wanden en in zware draperieën hingen de gordijnen langs venster en deur; waar men den blik wendde, overal heerschte weelde en pracht.

„Heb ik jullie al verteld, dat we binnenkort een nieuwen dokter krijgen?” Met deze vraag trad op een guren winteravond de eigenaar van al deze schatten — mr. Van Winckel — de salon binnen. Zijn vrouw, een gezette dame met grijzend haar en vriendelijk voorkomen, zat bij de theetafel, waarop kostbaar oud-blauw porcelein en kunstig gedreven zilver prijkte. Een weinig meer achter in de kamer, dicht bij den open haard, waarin een vroolijk knetterend blok-vuur brandde, lag op een gemakkelijke sofa de dochter des huizes. Een groote lamp met breed-uithangende roze zijden kap, zwaar van kanten, stond achter haar en wierp een zacht, warm schijnsel over haar bleek gezicht en den witten peignoir, waarin zij gehuld was. Achteloos bladerde zij in een geillustreerd christelijk tijdschrift.

„Niet?” ging mr. Van Winckel voort, toen zijn vrouw ontkennend op zijn vraag geantwoord had. „Wel, we zijn er heel blij om; hij moet héél knap zijn — hij komt pas van de academie — en wat meer zegt, 't moet bepaald een vroom man zijn, en dat is voor een dokter iets zeer aanbevelenswaardigs en, helaas! een groote uitzondering.”

„Waar komt hij te wonen?” vroeg Anna, even opziend.

„In 't hoekhuis van Teunisse, je weet wel, met dat witte bruggetje.”

„Wie weet, of hij niet eens raad zou weten voor Anna,” zeide mevrouw, haar lepel doosje dichtdoende.

„Ja, dat heb ik ook al gedacht,” antwoordde haar man, terwijl hij even proefde van het kopje thee, dat zijn vrouw hem ingeschonken had. „Vrouw, je thee is heerlijk van avond!”

„O, foei!” zuchtte Anna. „Weer een nieuwe dokter! Weer andere voorschriften! t Geeft immers toch niets!”

„Kom, kind,” zeide de vader opstaande en haar mooi donker haar streelend, „je moet den moed niet laten zakken . . .”

„Den moed niet laten zakken?” viel Anna hem op wrevelingen toon in de rede. „Als je alles doet aan je gezondheid, wat je maar kunt, van den eenen dokter naar den anderen loopt, nu dit voorschrift volgt, dan weer dat, en je al erger in plaats van beter wordt, — is 't heusch geen wonder, lieve vader, dat je eindelijk moedeloos wordt. Ik doe nu streng die rustkuur, maar wat helpt het? Mijn eetlust wordt al minder, en die slapeloze nachten — niemand weet hoe vreeselijk afmattend die zijn.”

Aan zulke uitbarstingen waren mijnheer en mevrouw Van Winckel van lieverlede gewend geraakt. Anna was hun eenige dochter, en zij hadden gaarne al hun schatten gegeven, om haar gezond en vroolijk te zien. Zij hadden alles voor 't kind gedaan, om haar leven gelukkig te maken, maar de gezondheid is een schat, die niet voor geld te koop is. Wat haar scheelde, wist eigenlijk niemand: zwak, gauw moe,

weinig eetlust, hoofdpijn, bleek, melancholiek, slecht slapen, zenuwachtig, prikkelbaar — een ziekte-toestand, die de groote schaduw was over het familie-geluk. Men vertroetelde en bedierf haar, bedacht om strijd wat haar genoeg zou kunnen doen, geen harer wenschen liet men onvervuld — en toch, 't was volkomen waar wat Anna zeide: ze werd erger in plaats van beter.

„Ik zou 't toch maar weer eens met dien nieuwen dokter probeeren,” raadde mevrouw aan. „Een nieuwe dokter heeft soms een nieuwen blik op de dingen en wie weet, ontdekt hij niet, wat je scheelt, en wordt je weer gezond en vroolijk als vroeger, kind!” Maar Anna schudde het hoofd en dikke tranen vloeiden haar over de wangen.

Moeder zat nu bij haar op den rand van de sofa en hield haar hand in de hare.

„Kind,” zeide zij, „laten we nooit wanhopen, zoolang we daarboven nog een Vader in de hemelen hebben, die voor ons zorgt, en een Heiland, die voor ons bidt. Ik weet niet, of God ons gebed om je herstel nog eenmaal verhooren zal, maar Hij heeft beloofd, ons krachten te schenken, om ook in de zwaarste beproeving het hoofd omhoog te houden en getroost en gesterkt in Hem, onzen weg te bewandelen. Dit weet je toch, niet waar lieveling?”

„Dierbare moeder! — Ja, ik weet het. Maar het is zoo moeilijk en ik voel, dat ik voortdurend achteruit ga. Werd ik nu maar beter, dan zou ik niet zoo dikwijls moedeloos zijn. Maar het is ook zoo afmattend op deze manier!”

„Hoe lang moet de rustkuur nu nog duren?”

„Ik ben nu een maand aan den gang; dus nog twee maanden!”

„Als 't nu weer niet helpt, zou je dan niet eens naar dien nieuwen dokter gaan?”

„Neen, moeder, heusch niet. Zoo'n man weet niets van me af, kent mijn gestel niet, is nog heel jong en onervaren, en stellig en zeker brengt zoo iemand me nog verder van de wijs.”

Anna sprak op zulk een beslist toon en hare ouders waren zoo gewend haar ter wille van haar ziekelijken toestand haar zin te geven, dat beide zwegden, en er verder dien avond niet meer over den nieuwen dokter gesproken werd. Daar buiten gierde de wind en joeg dichte sneeuw-wolken door het dorre winterhout.

Twee maanden verlieten.

Anna's rustkuur was afgeloopen, en ze zat voor 't eerst weer in een gemakkelijken leunstoel op haar lievelingsplekje in de serre, tusschen breed zich uitspreidende waaiers, palmen en kleurige bloemen met het uitzicht door de groote spiegelruiten op de vijvers achter het huis. Het was lente geworden. Allerwege prijkte aan de zware, oude boomen jong, frisch groen, overvloedig uitgelopen door de regens der laatste dagen. Helder zonlicht scheen alom en de vogels kwinkelen in de takken.

Maar Anna's oog stond nog matter en lustelooser dan op den avond, toen wij kennis met haar maakten. De twee maanden hadden haar niet verder gebracht. Daar buiten: nieuw krachtig leven, ontwaken na rust, kleur en warmte na dorheid en koude, zang en blij geluid na doodse stilte — maar in haar binnenste niets van dat alles. Die twee maanden hadden de natuur genezen van haar wintersche krankheid, maar bij haar was 't winter gebleven, ja, erger winter geworden.

Die twee maanden hadden ook hun werk gedaan in het leven van den jongen dokter. Hij had gearbeid, en onder Gods zegen was zijn arbeid gedijd. Ieder sprak reeds over hem, over zijn kunde, over zijn beminlijken eenvoud, over zijn godsvrucht. Zijn roem was ook doorgedrongen op „Stadwijk,” en menig verhaal over hem vertelde mijnheer Van Winckel aan zijn vrouw en dochter. Maar Anna was bij haar besluit gebleven: de rustkuur had weer niets geholpen en nu moest er verder maar niets meer aan haar „geknoid” worden. Ze zou 't leven nu wel verder zonder dokter doorsukkelen.

En zoo gingen er nog eenige weken voorbij. De natuur schreed voort naar den zomer, de thermometer steeg ge-

stadig aan, en de bloemen en de insecten en de vogels, men wist niet waar ze vandaan kwamen. Alles kwam weer op zijn post terug; en kleine kindertjes groeiden bij den dag, oude menschen werden weer jong, en zieke menschen weer beter . . . alleen Anna niet. Als een last sleepte ze haar troosteloos bestaan voort, lag nu eens een heelen, dan weer een halven dag te bed, had nu eens hoofdpijn en dan weer pijn in den rug, — en voelde zich onafgebroken moede, lusteloos en zwak.

Totdat ze op een mooien zomermorgen, terwijl ze een kwartiertje met langzamen tred aan 't wandelen was, plotseling het besluit opvatte, om haar ouders eens te verrassen en toch maar eens den nieuwen dokter te gaan raadplegen. Hoe zij er zoo in eens toe kwam, heeft ze later nooit kunnen vertellen. Waar ligt de oorsprong van vele onzer besluiten en invallen? Wie zal 't zeggen? We spreken terecht van „de gedachte schoot mij eensklaps te binnen,” ik kreeg het idee, er heen te gaan. Zoo zien we, dat onze taal nog niet zoo ver is als sommige menschen, die beweren, dat er geen God is, en wij dus zelf beslissen en kiezen; maar tot zelfs in haar uitdrukkingen een hogere macht erkent, die ons doen en laten beheerscht! Hoe het zij, ook Anna „schoot” op dien zomerschen morgen eensklaps de gedachte „te binnen,” om bij den nieuwen dokter aan te bellen. En zij deed het.

„Is de dokter thuis?” vroeg zij aan het dienstmeisje.

„Nee, juffrouw, op 't oogenblik niet, maar de dokter komt zoo dadelijk weer thuis. Wil u ook even wachten?”

Daartegen had Anna geen bezwaar, en het dienstmeisje liet haar in de wachtkamer. Zij zette zich op een stoel en wachtte. „Vader en moeder moesten het eens weten!” dacht zij glimlachend. „Maar enfin, we kunnen licht eens zien, wat hij te vertellen heeft; bovendien, niemand kan mij dwingen te doen, wat hij voorschrijft. En als 't weer een rustkuur is, doe ik het zeker niet!”

Daar hield het dokterskoetsje stil en een oogenblik later trad de dokter binnen.

Hij zag haar aan en kende haar blijkbaar niet.

„Ik ben juffrouw Van Winckel van „Stadwijk,” zeide zij, „en ik zou u gaarne eens spreken over mijn gezondheid. Komt het u nu gelegen?”

„Ik heb wel over u hooren spreken, maar nog nooit het genoegen gehad, u te ontmoeten. Maar neemt u plaats, als 't u blijft, (Anna was opgestaan toen hij binnenkwam) ik heb zeer goed den tijd op 't oogenblik.” Hij nam ook een stoel en ging tegenover haar zitten. Toen vroeg hij haar belangstellend en nauwkeurig naar haar levenswijze, haar verleden, haar lijden en wat zij er tegen gedaan had.

Toen zijn vragen beantwoord waren, bleef hij haar eenigen tijd aanzien.

„k Geloof, dat ik weet, wat de oorzaak van uw ziekte-toestand is,” zeide hij eindelijk.

Hij zeide dit zóó ernstig, dat ze hem verbaasd aanzag.

„Ik heb tot mijn blijdschap gemerkt,” ging hij voort, „dat u God vreest, en daarom durf ik vrijuit met u spreken, en de hoop koesteren, dat u mij mijn vrijmoedigheid niet euvel zult duiden.” Zij bleef hem verbaasd aanzien en begreep niet, waar hij heen wilde.

„Het is niet alleen voor ons geestelijk welzijn noodig, dat we naar Gods geboden wandelen, maar ook voor ons lichamelijk welzijn. Er is een ordinarie des Heeren, die u geheel verwaarloost. U vindt haar in het vierde gebod.”

Anna wist niet, wat zij hoorde. Nog nooit had iemand, laat staan een dokter, zóó tot haar gesproken. Niemand had ooit anders gedaan, dan haar beklagd; nooit had zij anders gehoord dan woorden van medelijden en deernis en nu deze . . . bestraffing — want wat was het anders? — en nog wel een zoo ernstige! Bovendien kon zij zoo gauw niet bedenken, wat er in het vierde gebod stond — gelijk het, helaas! meer gaat — en was te zeer overbluft door zijn toon en wijze van doen om het uit te rekenen, door gauw even de geboden op te zeggen.

In ieder geval vond het verwende meisje zijn manier van doen beleedigend. Zij werd vuurrood van verlegenheid en

ergernis, stond op, reikte hem de hand en zeide: „Ik — ik dank u voor uw advies, en — en ik zal er om denken.”

„Ik hoop het, juffrouw Van Winckel. Als u mij later nog eens spreken wilt” . . .

„O neen, dank u,” viel zij hem haastig in de rede, naar de deur gaande, „ik weet nu uw opinie, en ik geloof wel, dat we hiermede uitgepraat zijn. Dag dokter.”

Anna was boos. Toen zij thuis kwam, kwam zij haar moeder tegen in de gang.

„Ik ben doodmoe,” zeide ze, „en ga rusten. Laat als 't u blijft niemand mij komen storen.”

„Arm kind!” zuchtte haar moeder, haar naziende. „Wat is ze toch ontzettend zwak!”

(Slot volgt.)

H. S. S. K.

Tuifindingen en Ontdekkingen.

Schoon regenwater.

In vele streken van ons land, „ontweerd aan de zilte baren,” bevat de bodem slechts brak, en dus ondrinkbaar water. Voor tafel- en keukengebruik heeft men daar dus niet anders dan het water, dat bij regen en sneeuw uit den hemel valt en van de daken wordt opgevangen in een regenbak.

De daken blijven echter niet rein. Wel worden ze niet zoo vuil als in de groote steden met hun talloze schoorsteenen en fabriekspijpen, maar bij langdurige droogte verzamelt zich toch heel wat stof en vuil op zoo 'n dak. Het eerste water bij een regenbui is dus volstrekt niet schoon en zou toch in den regenbak komen, als men niet zorgde, dat het gereinigd werd. Men heeft daartoe aan het boven-eind van de afvoerbuis een blikken bak met afmetingen van een paar dM., waarin het water eerst valt. De afvoerbuis begint in den bodem van dezen bak en steekt er een paar vingerbreed door heen naar boven. Het water laat dus in dezen „klensbak” (Eng. to cleanse = reinigen) ten minste iets van zijn vuil achter. Voorts bezinkt het ook wel in den regenbak zelf, waarom deze dan ook van tijd tot tijd schoongemaakt wordt, maar het zou toch beter zijn, zoo het vuile water er heelemaal niet in kwam. Het is dus goed om, bij het begin van een regenbui na lange droogte, het eerste water en daarmee het vuil te laten weg-stroomen, wat door verplaatsing van de pijp gemakkelijk kan. Doch wanneer de bui in den nacht begint, heeft men het vuil al binnen eer men het weet. Gemakkelijk zou het zijn, als dit zaakje zichzelf opknapte, en daartoe heeft een Amerikaan een eenvoudig werktuigje uitgevonden.

Een deel van de buis is vierkant. Daarin bevindt zich een schuine klep, die de buis geheel sluit, zoodat het water niet naar beneden kan en door een tuitje naar voren uitstroomt. Daar loopt het in een emmertje. Dat emmertje echter hangt aan een hefboom. Aan dien hefboom is ook de schuine klep bevestigd en verder is er naast de buis een tegenwicht. Het emmertje hangt dus zoo hoog mogelijk, en kan langs een paar rails dalen. Het eerste water van het dak valt dus in den emmer. Deze wordt zwaarder en tracht te dalen, doch wordt door het tegenwicht en de klep verhinderd. Steeds voller wordt de emmer van het vuile water, totdat eindelijk zijn gewicht de overwinning behaalt op het tegenwicht; de emmer daalt en daarmee klappt de klep omhoog en geeft den weg voor het water naar den regenbak vrij. De emmer moet natuurlijk een grootte hebben in evenredigheid van het vuile water dat men verwachten kan, en het tegenwicht moet berekend wezen naar de zwaarte van den emmer met water. De constructie is eenvoudig en kan door elken timmerman, smid of loodgieter, in orde worden gemaakt.

ALBERT.

Stoomdruk — LA RIVIÈRE & VOORHOEVE — Zwolle.

meewerken; de boomen zijn zóó zwaar en zóó groot, dat ge ze het dubbele van den leeftijd toeschrijft. Op enkele plaatsen staan boomen, die werkelijk veel ouder zijn; ze stonden reeds hier en daar op de wallen.

En zoo kunnen we niet meer poëtisch spreken van Gruno's grijze veste. Het gaat met dezen titel als met het Heilige Roomsche Rijk, waarvan Voltaire zei: Het is niet heilig, het is niet Roomsch en het is zelfs geen rijk. Zoo ook hier. Want zelfs de naam Gruno is niets dan een fantasie. Al woont er in de stad een familie Gruno, ze matigt zich de eer niet aan, dat de stad in 't bijzonder van haar is. Den naam *Groningen* verstaat ge, als ge uw blik slaat rondom de stad. Groene weiden ziet ge, en die gaven den naam. *Inge* ziet in namen altijd op *land*. Groningen is *Groene-inge*, groen land, en heeft in Noord-Duitschland verschillende naamgenooten. De uitgang *inge* herhaalt zich in Groningen in verschillende namen van straten: Ebbinge-, Boteringe-, Gelkinge-, Haddinge-, Folkingestraat, sommigen genoemd naar oude familiën, die weer hun naam aan hun land ontleenden, gelijk dat met vele Groningsche familiën het geval is.

Hoe lang de stad daar reeds gelegen heeft aan de samenvloeiing van Hunse en A is niet met zekerheid te zeggen. Romeinsche geschiedschrijvers vermelden, dat Corbulo een sterkte heeft gesticht om de Friezen in bedwang te houden, maar zij wijzen de plaats niet nauwkeuriger aan, zoodat men geen reden heeft hierbij aan Groningen te denken. Het oudste stuk, dat haar naam vermeldt, dagteekent van 't jaar 1040, toen Keizer Hendrik III Groningen in leen gaf aan den Bisschop van Utrecht. Deze gift gaf aanleiding tot veel strijd, want Groningen wilde zich niet laten geven. Lijfeigenschap heeft onder de Friezen nooit bestaan, wat tengevolge had, dat in 't Noorden altijd meer dan in 't Z. van ons land een geest van onafhankelijkheid en zelfstandigheid heeft bestaan. De stad beschouwde zich als een vrije republiek, die alleen aan den Keizer verantwoording schuldig was. Daardoor hebben de Utrechtsche bisschoppen nooit veel plezier beleefd van deze hun verste bezitting.

Gelijk het in de middeleeuwen gebruikelijk was, heeft de stad ook veel getwist met haar naburen, in 't bijzonder met het machtige klooster van Aduard. In de 15^e eeuw liep het op zijn ergst. Toen waren in den strijd gemengd ook nog de Friesche Schieringers en Vetkoopers, verder nog de graven van Holland, ja de Oostfriezen en de bewoners van Hamburg en Lubeck. In die dagen hebben de wallen en grachten dienst gedaan. Maximiliaan gaf Groningen aan Albrecht van Saksen in 1498. Deze bracht het zóó ver, dat hij door een deel der provincie werd gehuldigd in de kerk te Oldehove in 1499. Maar Edzard van Oost-Friesland meende meer recht te hebben op de stad. Hij wist haar in te nemen en werd in 1506 erkend. Nog duurde het geharrewar voort, tot in 1536 Groningen het gezag erkende van Karel V, en deze uithoek dus voortaan de lotgevallen van het vaderland deelde.

Ook in 1672. Lodewijk XIV had Engeland, Munster en Keulen mee bewogen tot den strijd tegen de Republiek, en de aanval was zóó hevig, dat het land reddeloos, het volk redeloos en de regeering radeloos was. Behalve Groningen. Het werd heftig gebombardeerd door Bernard van Galen, den bisschop van Munster, Bom-Berend, zooals de Groningers hem noemden, doch men dacht aan geen overgave. Uitvallen deed men en aanvallen op den vijand, die zich ten Zuiden van de stad had gelegd, met dat gevolg, dat hij den 27 Augustus het hazepad koos. Den volgende dag vierde Groningen feest, en dat feest wordt nog jaarlijks gevierd met harddraverij, vuurwerk, enz., op 28 Augustus. Karel van Rabenhaupt en Menno van Coehoorn, de wakkere verdedigers der stad, leven voort in de herinnering — ook door straten, die hun namen dragen.

Er staat nog een huis in Groningen, dat al die geschiedenissen mee heeft doorgemaakt, daar het uit de dertiende eeuw dagteekent. Ge kunt het vinden in de Oude Boteringestraat op den hoek van de Broerstraat.

ALBERT.

DE NIEUWE DOKTER.

II. (SLOT.)

nderweg had Anna gelegenheid gehad te bedenken, wat het vierde gebod was, en onwillekeurig nam zij, op haar kamer teruggekomen, haar Bijbel ter hand. Toen legde zij zich ter ruste, sloeg Exodus XX op en las half luid:

Gedenkt den Sabbatdag, dat gij dien heiligt.

Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; maar de zevende dag is de Sabbat des HEEREN uws Gods; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uwe dochter, noch uw dienstknecht, noch uwe dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uwe poorten is;

Want in zes dagen heeft de HEERE den hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zegende de HEERE den Sabbatdag, en heiligde denzelven.

„Ik kan niet begrijpen, wat die dokter bedoelt,” dus liet zij haar gedachten gaan, „vier ik den Sabbat niet? Ik doe nooit iets des Zondags, zelfs let ik er met mijn lectuur op. Nooit laat ik de meiden iets extra's doen, zelfs geen brief of briefkaart wordt er voor me naar de post gebracht. Ik begrijp niet, hoe iemand me van zoo iets beschuldigen kan! Of . . . wacht eens, daar gaat mij een licht op! Hij zal natuurlijk bedoelen, dat ik 's Zondags niet geregeld naar de kerk ga. Maar hoe onbillijk, en dat voor een dokter! Als ik mij maar eenigszins wel genoeg gevoel, ga ik altijd; en als ik niet ga, is er waarlijk wel reden voor. Maar dat zal hij zeker bedoeld hebben . . .” En zoo denkende, viel zij in slaap.

Toen haar moeder haar eenige uren later met een kopje bouillon kwam wekken, vertelde Anna haar het geheele verhaal, blijkbaar niet weinig in haar schik, dat zij ten slotte gelijk bleek gehad te hebben, en de nieuwe dokter een alderwaast advies gegeven had, dat haar verder dan ooit van de wijs gebracht had. Eén ding stond vast, zij ging er nu niet meer heen. 't Was werkelijk al te gek!

Den volgende Zondag gevoelde Anna zich zóó wel, dat zij in staat was naar de kerk te gaan. Onwillekeurig glimlachte zij bij de herinnering aan haar bezoek bij den nieuwen dokter van de week. Als hij haar zag, zou hij zeker denken, dat zij, uit gehoorzaamheid aan zijn voorschrift, naar de kerk gegaan was. Deze gedachte ergerde haar in hooge mate, en zij begon nu te wenschen, dat hij in de kerk zou zijn, en zij de gelegenheid zou hebben, hem van 't tegendeel te overtuigen.

Die wensch werd vervuld. De nieuwe dokter was in de kerk en bij het uitgaan ontmoetten zij elkander. Hij groette haar beleefd en zeide: „Het doet mij genoegen u hier te zien.”

„Ja,” zeide zij, op een toon, die niet geheel vrij was van bitsheid, „ik dacht wel, dat u meenen zou, dat ik hier was, omdat u mij op mijn overtreden van 't vierde gebod gewezen had. Maar u vergist u geheel. Ik ga altijd naar de kerk, als ik mij maar eenigszins wel genoeg gevoel.”

„Ik geloof, dat u het is, die zich vergist, juffrouw Van Winckel,” antwoordde hij op dien vriendelijken, ernstigen toon, waarop hij gewoon was te spreken.

„Hoe dat zoo?” vroeg zij verwonderd.

„Ik heb u nooit gezegd, dat u u schuldig maakte aan overtreding van 't vierde gebod.”

Zij zag hem verbaasd aan.

„Nee,” ging hij voort, „ik zeide, als ik 't mij wel herinner, dat er een ordinarie des Heeren is, die u verwaarloost, en dat u die vinden kunt in het vierde gebod. Dat is niet hetzelfde als het vierde gebod overtreden.”

„Maar wat meent u dan toch eigenlijk,” vroeg zij op

den ongeduldigen toon van iemand, die vreest terrein te zullen verliezen.

Hij glimlachte. „Probeert u eens het gebod op te zeggen, dan zult u mij vanzelf begrijpen.”

Hij vroeg het zóó vriendelijk, dat zij het niet weigeren kon.

„Gedenkt den sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen . . .”

„We zijn er al,” viel hij haar in de rede. „Dit laatste bedoelde ik. Begrijpt u mij nu?”

„Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen?”

„Ja, juist, dat is een gebod, dat God ons gegeven heeft.” Hij sprak nu zóó ernstig.

„U meent toch niet, dat ik zou kunnen werken? Ten eerste behoef ik het niet, en ten tweede kan ik niet. U schijnt er geen flauw begrip van te hebben, hoe zwak ik ben.”

„Ik meen, dat uw zwakte juist een gevolg is van uw niet-werken. Wat God ons bevolen heeft te doen, zijn niet maar losse, uitwendige wetten, die mechanisch, van buiten af, ons worden voorgeschreven en die we kunnen volbrengen of links laten liggen naar welgevallen. Al Gods ordonnantien zijn op onze natuur aangelegd, en onze natuur op haar. Het zijn de voorwaarden voor gezondheid en welvaart, zoowel voor onze ziel, als voor ons lichaam. Net zoo min, als iemand b.v. 's nachts zou kunnen waken en overdag slapen en gezond blijven, net zoo min kan iemand b.v. nooit arbeiden en gezond zijn. Ons lichaam is er niet op geschapen en dus ook niet tegen bestand. — Kunt u mij volgen en — is u het met mij eens?” vroeg hij, plotseling zijn betoog afbrekend.

„Al was ik 't met u eens,” zeide zij ontwijkend, „dan zou ik nog voor de onmogelijkheid der uitvoering staan. Ten eerste heb ik er geen krachten voor, en al had ik die, dan begrijp ik ter wereld niet, *wat* ik zou moeten uitvoeren.”

„De krachten zullen komen, al werkende, dat schijnt u nu misschien ongelooft, maar toch is het zoo. Iedere functie onzer natuur, die wij op non-activiteit zetten, verliest aan kracht. Probeer eens in een jaar niets te schrijven, en ge zult zien, dat ge er den eersten dag van het tweede jaar de grootste moeite mee hebt. En zoo is het met alles. — Sinds jaren voert u niets uit, en dat heeft uw lichaam verzwakt. U kent geen natuurlijke vermoeidheid, en daarom slaapt u slecht, en heeft u weinig eetlust. Doordat u geen werk heeft, heeft u geen verantwoordelijkheid, geen zorg, geen bezigheid voor uw gedachten, en leeft uw geest ook half op non-activiteit. Arbeid geeft kracht aan het lichaam en vleugelen aan den geest.”

„Maar wat zou ik dan toch in vredesnaam kunnen doen?”

„O, dat is van ondergeschikt belang! Waar een wil is, is een weg. Zoo u 't met mij eens is, en arbeid noodzakelijk vindt, wijl door God geboden, en dus ernstig arbeid gaat zoeken — dan zal u zien, dat de wereld vol is van arbeid, waar wij den blik maar wenden. Maar wij moeten haar aanzien met arbeid-lustige oogen, met een begeerte en behoefte om te werken, en dan is er eer arbeid te veel dan te weinig. Als u geen arbeid ziet in uw leven dan ligt dat aan u, niet aan uw leven.”

„Mijn oogen zijn zeker ook verzwakt!” Anna was reeds zoover gewonnen, dat zij schertsen kon.

„Ja zeker!” lachte hij. „Ik zie, dat u geheel in mijn schuitje komt.”

Zij waren nu op den tweesprong gekomen waar hun wegen scheidden, en zij stonden stil.

„Dokter,” zeide Anna, „vóór wij uiteengaan, wil ik u twee dingen zeggen. Ten eerste, dat ik hard begin te gelooven, dat u wel gelijk kunt hebben. En ten tweede heb ik behoefte, u mijn verontschuldiging aan te bieden voor de wijze, waarop ik u, na mijn bezoek, verlaten heb. Ik was boos, en zonder reden. Als ik gebleven was, tot u u nader verklaard had, zou ik niet boos geworden zijn, maar dan zou ik toen reeds geweest zijn — wat ik nu ben — dankbaar.”

„Denkt u er maar niet meer aan! Ik heb u geheel als patiënt beschouwd. Uw toestand maakt overgevoelig,

ik weet het. Ik hoop, dat mijn geneesmiddel — Gods geneesmiddel — u ook daarvan verlossen zal.”

Hij zeide dit alles met zooveel goedhartigheid en zorgzaamheid, dat Anna er niet aan dacht het kwalijk te nemen.

„En nu gaat u werk zoeken, niet waar?”

„Als ik werk had om er aan te beginnen, zou de belofte gemakkelijker zijn!”

„Neen, ik sta er op, dat u *zelf* zoeken gaat.”

„Met arbeid-lustige oogen, zooals u 't noemt, niet waar?”

„Juist.”

„Nu . . . ik beloof het u.” En toen met een zucht: „Maar 't is een probleem!”

„En als u werk gevonden en gearbeid heeft, komt u er 't resultaat eens van vertellen?”

„Dat beloof ik u ook. Dag dokter.”

„Dag juffrouw Van Winckel.”

Tien dagen later diende 's dokters dienstmeisje, toen het spreekuur geslagen had, als eerste patiënt juffrouw Van Winckel aan. De dokter kon een glimlach niet bedwingen, en haastte zich naar beneden.

„Ik kom u vertellen, hoe uw geneesmiddel werkt,” zeide Anna, toen hij binnentrad.

„Dus u heeft werk gevonden?” Hij nam een stoel en zag haar belangstellend aan.

„Sinds een week ben ik aan 't werk. Ik heb drie dagen gezocht.”

„En welk werk? Daar ben ik benieuwd naar!”

„Ik zal u alles precies vertellen. Toen ik dien Zondag thuis kwam heb ik ernstig en lang over ons gesprek nagedacht. Het „zes dagen zult gij arbeiden” had een geheel nieuwe beteekenis voor mij gekregen. Vroeger was het een doode phrase voor mij, een lijstje van vijf woorden, dat ik van kind af uit mijn hoofd kende, meer niet. Plotseling kwam er nu voor mijn blik leven en beteekenis in. Zij kwamen in een geheel nieuw licht voor mij te staan. En toen ik dat licht als een zoeklicht liet vallen op mijn afgelegden levensweg — toen schaamde ik mij. Want, behalve de laatste week, heb ik nog nooit gewerkt. Ik ben steeds op mijn wenken bediend, ik was zwak en moest verzorgd worden; de minste last werd van mijn schouders genomen; ik leefde uitsluitend voor mijn gezondheid, zooals men dat noemt, en dus voor mijzelve. Nog nooit heb ik een hand uitgestoken, om eenigen arbeid te verrichten. Na ons gesprek beloofde ik u, te gaan zoeken. Ik zocht een dag lang en vond niets.”

„Wat zeiden uw ouders wel?”

„Ik geloof, dat zij het eigenlijk heel dwaas vonden; maar gewoon, om al mijn wenschen in te willigen, lieten zij mij ook nu mijn gang gaan. Tenminste bij het zoeken. En het verwonderde mijn lieve moeder ook niets, dat ik aan 't einde van den dag nog even wijs was als bij 't begin.”

„En de tweede dag?”

„Toen vond ik werk! Ik liep tegen een uur of elf in den tuin rond, toen ik den tuinman zag. „Gelukkige man,” dacht ik, „die heeft tenminste werk, en heeft niet te zoeken.” Ik maakte een praatje met hem. Het interesseerde mij ineens te weten, hoe die man zijn werk gevonden had, en of het hem gelukkig maakte. De eerste vraag was spoedig genoeg beantwoord: zijn vader en grootvader waren ook in 't vak geweest. Maar bij de tweede vraag zag hij mij verbaasd aan. Het werken was hem, geloof ik, een even natuurlijke zaak als eten en drinken en slapen. Ik praatte toen een beetje met hem over zijn werk, en toen hij mij vertelde van zijn zorg voor bloemen en planten, hoe hij hun vijanden weerde, en hun groei en bloei bevorderde, toen kreeg ik zóó'n schik in 't geval” . . .

„Dat u besloot tuinman te worden!” lachte de dokter.

„Neen, dat niet precies! Maar ik vond 't een mooi werk, en ik dacht: waarom zou ik hem niet wat helpen? Dit is *werk*, en het trekt mij aan, en ik kan doen, wat hij zegt. Maar nu had u eens 't gezicht van den tuinman moeten zien, toen ik 't hem voorstelde!! Even natuurlijk als hij werk voor hem en zijns gelijken vond, even

bespottelijk scheen hij 't voor mij te vinden. Maar we zijn beste maatjes, al lang, en ik zeide, dat hij er maar eens over denken moest, wat ik zou kunnen doen, iets niet vermoeiends en gemakkelijks, en dat ik dan morgen wel eens zou komen hooren, op welk uur ik hem 't best wat helpen kon, en dat ik beginnen zou, hem een kwartier te helpen. Ik geloof, dat de goede man dacht, dat het mij in 't hoofd geslagen was, en terwijl ik 's middags lag te rusten, had hij een lang gesprek met moeder, die 't even bedenkelijk vond als hij; maar wat was er aan te doen? De nieuwe dokter had 't gezegd en als juffrouw Anna eenmaal iets in haar hoofd haalde, niet waar? dan was er toch niets aan te doen."

"En toen?" vroeg de dokter, toen Anna zweeg.

"Wel, voor de rest kan ik kort zijn. Ik „werk" nu tweemaal per dag een half uur, 't maakt me nog erg moe, en ik slaap en eet al beter."

"Ik dacht het wel," zeide de dokter meer tot zichzelf dan tot haar.

"En net wat u zeide, 't werk geeft een bezigheid aan mijn gedachten meteen. Ik leer namen van planten en bloemen, ik ken ze, ik heb er zorg voor, en als ik niet werk, denk ik er gaarne aan en niet altijd aan mijn kwalen."

"Eigenaardig, dat u juist dat werk kiezen moest! 't Is 't gezondste werk: lichamelijke arbeid in de buitenlucht. Ik had u geen beter kunnen voorschrijven. Voorloopig tenminste."

"Hoe meent u, voorloopig?"

"Nu, ik hoop wel, dat u later nog eens ander werk zult zoeken en vinden. Ik hoop niet, dat tuinieren uw levensbestaan zal worden! Maar in ieder geval, u heeft lust tot werk gekregen, en hoe sterker u wordt, hoe meer behoefte u er aan zal krijgen. „Zes dagen zult gij arbeiden." De klasse, die werken moet om des broods wille, is feitelijk zoo gelukkig. Maar het gebod geldt voor allen, en ook in het onderhouden van dit gebod is groote loon."

"Ik geloof, dat ik reeds iets van dat loon gesmaakt heb," zeide Anna.

"En zijn uwe ouders nu met het nieuwe voorschrift verzoend?"

"Zij zien immers, welke goede uitwerking het doet!"

"Het zou mij niet verwonderen, als arbeid u geheel genas."

"Ik geloof, dat ik een nieuw leven begonnen ben," zeide Anna.

En zoo was het. Anna heeft er nooit spijt van gehad, des dokters raad te hebben opgevolgd. Want evenzeer als het verwaarlozen van Gods ordinaantien zijn eigen vloek medebrengt in krankheid en zwakte, zoo brengt het wandelen naar Gods geboden zijn eigen zegen mede in gezondheid en kracht. „De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstenden levens," mits we verstaan, dat godzaligheid niet alleen doelt op het geestelijk leven onzer ziel, maar ook eischt, dat we in ons lichamelijk en tijdelijk bestaan zullen leven naar wat God ons geopenbaard en bevolen heeft.

H. S. S. K.

VARIA.

Oververmoeiing.

Als men zich door buitengewone krachtsinspanning oververmoeid heeft, wassche men het geheele lichaam met warm water, waarin een theelepeltje Arnica-tinctuur is opgelost en neme ook eenige druppels van een verdunde Arnica-oplossing in.

Stoomdruk — LA RIVIÈRE & VOORNHOEVE — Zwolle.

Uitvindingen en Ontdekkingen.

Radium.

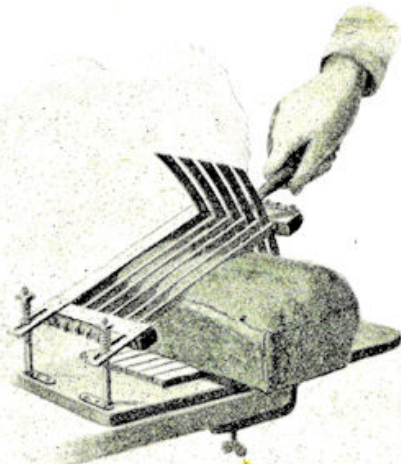
Het nieuw ontdekte element radium, waarmede de geleerden tegenwoordig proeven nemen, blijkt alle theorieën der wetenschap in de war te willen sturen. Zoo weet men nu, dat het er een eigen temperatuur op na houdt. Als ge een heet stuk ijzer in een vertrek legt, dan koelt het langzamerhand af tot het de temperatuur heeft van de omgeving. Doch radium doet niet zoo. Ge kunt de temperatuur der omgeving afkoelen tot de temperatuur van vloeibare lucht, 200° C. beneden nul, maar radium wordt daarbij niet kouder; integendeel, het straalt zooveel te meer hitte uit. Pas gevormd radium heeft slechts een zwakke kracht van uitstraling; die kracht neemt een maand lang voortdurend toe; dan is het maximum van uitstraling bereikt, en met die kracht blijft het warmte uitstralen, naar het schijnt, tot in het oneindige. Niemand, die van die uitstraling of haar oorzaken ook nog maar het minste begrijpt. Een groot raadsel in de natuur, met alle hypothesen in strijd.

Laat ons er bijvoegen, dat radium naar die uitstraling zijn naam gekregen heeft.

Een Broodmes.

Men behoeft juist geen Amerikaan te zijn, om zulk een broodmes uit te vinden, en toch getuigt het alweer van den practischen zin van de Yankees, dat nevensstaand broodmes uit W. Virginie komt. Het is een uitbreiding en verbetering van het oude plankmes, dat men bij den boer nog wel eens ziet voor het snijden van roggebrood, dat sterker druk vraagt dan tarwebrood.

Onze afbeelding is duidelijk genoeg. Een plank, die met een schroef aan elke tafel kan worden geklemd op de manier van een boonemolen. Daarop een standaard met het veelvoudige mes. In de plank onder de messen zijn groeven, zoodat de messen ook door de benedenste korst gaan. Het brood kan niet wegglijden

onder de bewerking, door de gebogen repen, waar het achter ligt en waar de messen tusschen door glijden. Dat zulk een mes in groote gezinnen, in restauraties en dergelijke uitnemende diensten kan bewijzen, is buiten kijf. De uitvinder is G. L. Leachman te New-Cumberland, W. Va, Amerika; waar het te koop is, kunnen we niet zeggen.

ALBERT.

ZETFOUTEN.

Er verschijnt tegenwoordig, bij al de bladen, die worden uitgegeven, ook al een „Maanblad," niet voor kwaadwillige betalaters, of liever niet-betalaters; och neen, de zetter heeft een *d* vergeten!

Hij bemoeit zich ook maar niet met „de dwaze twistwagen!" Wat voor rij- of voertuig dat is, blijkt niet duidelijk; heel plezierig zal het er niet in wezen, evenmin als bij het bespreken van „twistwragen."